



bogumili, muslimani, bosna
herzegovina

ekumenizam,
екуменизам
календар

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ СЛОВО 6.

**о ономе што пише у 50. псалму;
о Давидовом покајању и о Урији**

Живописци својом вештином природи подражавају, јер пошто боје помешају, сликају њима слике видљивих предмета: људе, животиње звери, а сликају и дрвеће и војничка дејства, битке па и крвопролића, сликају копља, шлемове и штитове царева и простих људи, а тако исто и царски престо и цара који на њему седи и пред њим положеног противника; затим, мач наоштрен, реке како теку, различите пољане и једном речју све што очима гледамо они нам хитрином своје вештине у слици представљају. А то исто и пророци чине, јер и они су на неки начин сликари добродетељи и порока, јер и они речима као неким кистом сликају грешника и праведника, онога који се каје, који стоји и онога који пада, онога који устаје и онога који се поводи. Па као што живописци војничке нападе и убиства сликају, тако и они слику греха понекад који напада, а понекад побеђеног, и бесе који се боре, затим како су поражени као и ђаволапонекад како

замкама избегава, а понекад и побеђеног представљају.

И пошто је и пророчка вештина наше пажње, као она живописчева, достојна, зато је потребно да о њој што више сазнамо и њен утицај на нас да боље упознамо.

Ми, када ма какву слику на папиру да гледамо, ништа се не користимо, и од ње се удаљавамо не примивши никакву корист. Јер каква је мени од тога корист када ја на слику неког цара или кнеза гледам? Ја цар не могу бити, а и нећу. Па каква ми е корист од таквог посматрања према којем ни жеље немам, а да баш то и пожелим, кажњен бих био. Каква ми је корист погледати на неког богатог човека? Ако сам сиромах ја му завидим, а ако сам богат мрзим га, због чега истим тим се злопатећи, плачем. Па прођимо се посматрања тих слика и наше очи окренимо ка нечему другом.

Никакве користи немам дакле, када бих ма каквог првог господарског велможу видео, али када на грешника који пада и устаје погледам, одмах ми такво гледање и начином поуке бива. Кад погледам на праведника који непрекидно стоји, гледање ме то к добродетељи води. Јер од таквог гледања упознајем ја и рат и обучавам се, како ћу ја победити. Када видим праведника где се

препире, искуснији и мудрији постајем.

Све ово што сам до сада говорио, нисам тек случајно и у ветар говорио, но повод за то ми је псалам који је данас овде прочитан.

А шта говораше пророк у том псалму?

“Смилуј се на мене Боже, по милости својој, и по великом милосрђу свом очисти безакоље моје” (Пс. 50, 1).

Ето слике! Јер псалам ја називам сликом. У њему ја различита лица видим, видим како грех нападачки долази и како се сузбија, видим покајање како предстоји и због Бога се бори, видим како се човекољубље одозго сија, како разум просвећује и како бројни извори суза од исповести настају.

Но пре што нешто о псалму кажем, , потребно је да се и о његовом наслову опширније обавестимо. Јер као што и сваке друге слике имају своја имена, тако се и над псалмима наслови постављају. Сlike које висе окачене у дну имају украсне плочице са натписом ко је био тај цар, па и с ким је и какав рат водио. Напротив, код псалма се наслов испред поставља и представља његову садржину, његову науку и корен и узрок зашто су псалми изговорени.

Пазите марљиво на моју

беседу, јер не садржи она у себи повест о некој простој ствари.

“Псалм Давидов. Кад му дође пророк Натан пошто би код Витсавеје жене Уријеве”.

Ово је дакле наслов псалма. Погледајмо сада ко је тај Натан? Ко је Витсавеја, жена Уријева? Када је пророк к њој дошао и зашто је тај псалм Давид написао. Сви су псалми од њега, али не говоре сви они о њему, јер он није само своја страдања, но и туђе несреће описао. Као на пример онај псалам: “На водама Вавилонским сјеђасмо и плакасмо опомињући се Сиона” (Пс. 137, 1) из којег се јасно види да није о Давиду написан, јер нити је Давид био у Вавилону, нити је врварске земље видео, нити је у туђој земљи седео и плакао, но њиме о страдању Јудеја говори. Па и када говори: “Прободоше руке моје и ноге моје; могао бих избројати све кости своје” (Пс. 22, 16-17) не износи своја страдања, но крст, жртву васионе и тиме је о спасењу нашег рода проповедао. Па као што је и Давид понекад о својим, а понекад о туђим догађајима говорио, тако и наслови псалама различити беху. И пошто и овај псалм о туђим догађајима прича, зато је и изнад њега написано “кад му дође пророк Натан”, па нам и не допушта наслов да погрешно нешто мислимо, осим о ономе о чему псалам учи и

заповеда. Али он нас још и на друга размишљања упућује, о којима нам наслов ништа не говори.

Но марљиво пазите сви ви како праведни тако и грешни, јер је и једнима и другима овај псалам користан. Праведном да се не би олењило, а грешноме да за своје спасење не би очајавао. Обе ове ствари нису најбоље разумљиве. Понекад праведни, ако се унију преда, пада, а понекад грешник због свог очајаза не устаје. А да не би онај падао, а овај у своме паду остао, то се обојици песника нашег појање псалма предлаже, зато и намеравам да беседу и о великом и тешком праотачком греху поведем. Но нико од вас нека ме за то не кори, јер само Божије човекољубље, које се о свем људском роду брине, хтео је да се како добра тако и сами греси светих у лек претворе, како једних ране за друге лек постану и како бродолом праведника за грешника пристаниште да постане. Јер и кад праведник грешни, онда за своје спасење не очајавам; када видим да и он с неба пада онда његов пад моме устајању бива повод. Па због тога је духовна благодат не само о добрим делима праведног, него и о гресима, поменула, па и не једино о њима но и о ономе што је после тога следило, такође говори. Зато и јас желим да овог храброг мужа, Давида, прикажем вам и рањена, и

палог и усталог, и и како се бори и како је побеђен, као онога који је беде поднео и на крају увенчаног. Нећу ти га дакле приказати само у овом стању када је у паду лежао, него и у оном када је устао да се ти у оба случаја окористиш, па када грешиш да не падаш у очајање, но да похиташ устајању. Нити да кажеш, “јао мени, ја сам погинуо, у прељубу сам пао, убиство сам учинио”; јер пристаниште имаш, које грех прогања. Кад видиш дакле, таквог који је рану задобио и мучи се, одмах к покајању и ти притеци и лијући сузе и гледајући на његово покајање, своје се спасењу надај. Као што су, примера ради, многи, не једном, час мушкарци, час жене у тешке и неизлечиве болести падали, па пошто су сузе многе проливане, лекови поднети, а и опет се као недовољни показали, јер је се и лепота лица изгубила и здравље тела сумњиво постало, па полази жена говорећи: “Откуд знам где да идем? Шта да чиним? Новац сам потрошила, лекаре позивала, лекове употребљавала, али болест ме не оставља, рана се не исцељује”, те се неретко дешавало да је понеко од оних који је посећиваху, рекао: “Та и ја сам у таквој истој болести био и тај и тај човек или жена дадоше ми лек и од болести ме излечише”, а он моли: “Каж ми, преклињем те, где да нађем ту жену?” Иди,

одговара, у ту и ту улицу, тако и ја сада поводом тога што је пророк прељубу и убиство учинио, а рана је његова тешка, указујем ти на који се начин он излечио и какву је лековиту траву на рану привијао, а не говорим ти: иди тамо у ту и ту улицу, моли тога и тога човека или жену. Па ти ни потребно није да се трудиш узалуд, а не треба ни праг да прекорачиш, само немој одавде одлазити, па ћу ти лек показати.

Слушај с пажњом о чему ја говорим, јер је неопходно да у уводу у беседу и време, у којем је сагрешио, а исто тако место где је сагрешио да поменемо а и покајање и исцелење да представимо, да бисте изашли одавде када о свему овоме све потанко сазнате.

Овај Давид, док још млад беше и у детињим годинама, као син незнатног оца, само се о земљи и стадима оваца стараше, па пошто се од градова и вароши па и од метежа беше уклонио, у самоћи без опхођења са људима, филозофском се животу предао. Али и у првим својим годинама, у спокојној тишини као са васпитатељком добродетељи живећи и у пустињи, као у неком пристаништу боравећи, и при напасању својих оваца размишљаше о царству небеском. И тако, млад он беше и у детињим годинама, као што мало пре рекох, али мали узрастом, но сед разумом. И непунолетство не сметаше тако

великој његовој добродетељи, пошто он и самој младости не снагом тела, но тврдоћом вере победе одржаваше.

Пази марљиво на ово што говорим.

Једном потреба узхте да он постане Јудејски цар, јер чим се њихов бивши цар царске части учинио недостојним, одмах је Бог Самуила к Јесеју, оцу Давидовом послао. И када је Самуило к јесеју дошао, дете Давид налазио се код стада као најмлађи.

Ја не престајем често о младости понављати, да нико не би ни младог укоревао, ни старог хвалио, јер нити је старост добродетељ, нити младост порок. Многи су и за младости своју разумност показивали, а многи су и у самој старости падали. Три она дечака бејашу у огњу и пламен погасише, а Данило у дванаестој својој години учинио је лавове питомима као овце, не зато што је природу њихову променио, но што им је њихову зверску свирепост вером својом укротио, а он исти је и избеzumљене старешине изобличио и за судију Израилцима је постављен; а и Стефан првођакон опет као млад али силом благодати испуњен, говораше народу поуке, док Павле већ стар и сед прво цркву гоњаше, па тек после победну гранчицу вере убра и кротак као јагње постаде. Зато, немој ти ни

млагога кривити ни старога хвалити, јер добродетељ и порок немају везе са разликом у узрасту, но у разлици мишљења. Ако се уздржаваш, неће ти ни мало твоје незреле године сметати, а ако си немаран, старост неће од помоћи бити. Није седина бела коса, нодушевна добродетељ.

Међутим, младић о ком ми говорисмо, беше себи још као млад зрели плод добродетељи прибавио.

Дошао је дакле Саул к Јесеју не са многобројним телохранитељима окружен, и ништа код себе није имао осим једног рога, где се свето уље држаше.

Па шта говораше он?

Посла ме Бог да једног од твојих синова зацарим.

Кад чу Јесеј о цару, мишљаше да такво достојанство његовом првородном сину приличи, те га позва пред Самуила.

Одведи га натраг одговара Самуило, Неће Бог њега.

Позвао је после другог, но ни тај се достојним не показа. Позвао је трћег, четвртог, петог, и цео збор синова редом прегледан беше, а тражени се не нађе.

Сад проговори Самуило: имаш ли ти код тебе још неког сина?

Отац се овим питањем беше постидео, па одговорио: имам још једног најмлађег и пастира достојног презрења, па зар ти

желиш да маленог и подлог човечуљка за цара узмеш?

Човек унижава, а Бог увенчава. “Не гледа тако човјек као што Бог гледа; човјек погледа на лице а Бог на срце” (1. Цар. 16, 7). Не тржимо ни стасалост тела, но благородије душе.

Пази добро на ово што је речено. Није му Бог рекао: “Иди и помажи ми једног од синова Јесејевих”.

А зашто се он устручава и зашто им не објављује?

Уато да и Давид не би морао претрпети оно што и Јосиф. Јер чим су браћа Јосифова сазнала да се међу њима тражи цар, одмах против њега превару учинише, озлобише се и продаше га. Па је могло да се деси да и ови исто учине.

Стајао је дакле пророк и устручавајући се, говорио је “Дај ми једног од твојих синова”.

“Немам ја, одговара Јесеј, другог, осим оно мало дете што напаса овце”.

“Не гледа тако човјек, као Бог”.

Где су сада они који се диче са лепотом свога лица? Немој ми више о лепоти телесној говорити, но на доброту разума погледај. А и шта је лепа жена, ако и целомудрена није него гроб прахом присут. Лепота је јаз дубоко ископани а за многе је и отров

спремљени, ако није разумом осветљена. Јер или од болести она вене, или се смрћу прекида, док доброта духовна остаје бесмртна и непорочна и тек онда се показује у свом пуном сјају, када страсти гуши и умну тишину чува. Немој се дакле дивити када мушкарца или жену лепе видиш, јер и стабла појединог дрвећа, која се здраво у висину протежу, никада немају за људе кориснога плода, но само за стоку, лоза пак, винова на земљи лежи, али изобилује плодом, зрелим грожђем. А шта ти желиш да имаш винову лозу или храст? Свакако лозу, јер храст, који је у вис израстао, својим плодом само беслиовесним зверима за храну служи.

Шта је мање од пчеле? И шта је лепше од пауна? Но, шта је боље пчела или паун? Ако пауна убијеш, ништа не губиш; али пчелу када убијеш многог се лишаваш.

Дође дакле Давид, уље се излева и по наредби Божијој а служби људској помазује се он. Излио је пророк из рога на главу његову уље и то му уместо пурпура и круне служаше, те под тим знамењем крете да царство прими. Не беше дакле, са штитом и шлемом и копљем наоружан, но одевен Божијим одређењем да то буде тако, а то је од свега најјаче. Али полазак његов беше баш подузет у оно време, када се рат

беше веома разбуктао, када се ствари замрсише и када варвари на Јудеје нападаху, да би и побуну и оног варварина који изазива на двобој видео, коме нико није смео ни да се приближи ни пред очи да му изађе. И дошао је он и опазио несразмерног себи противника са блиставим оружјем и страх присутних. Он пастир, па у рату, а они што у ратовима беху одрасли, не смедоше супарнику ни једне речи да кажу; док он који је међу дрвећем, лавовима па и изворима боравио, пред очима супарника стајаше па и питаше: “Ко је тај Филистејин необрезани да срамоти војску Бога живога” (1. Сам. 17, 26)? На то су му рекли: откуд ти такво безумље? “Не безумље, одговараше он, но веру; не гордост, но благочаст ја сам себи прибрао. Ја се и не наоружавам штитом, но у веру се огрћем, па не гледам на његову величину него на недостатак ума. Не гледам на то што је брод велики, но што крманаша нема. И ја се њега не бојим, јер је он непријатељ Божији, па да је још толико снажан, уз Божију помоћ знам да је он од свих необрезаних најслабији.”

Па у које се оружје уздаш,
Давиде?

Не на плотско, но на духовно, као што је написано: “Јер оружје нашега војевања није тјелесно него силно Богом за

рушење утврђења” (2. Кор. 10, 4).

А како када си мален и слаб?

Но велики је Господ. Безсилно је оружје, али онај је силан који ме је овамо послао. Јер кад је он море исушио, камен поразио, стихије променио, како да не може једног јединог човека поразити?

И тако, кад међу народ дође Давид, запиткиваше шта ће дати оном човеку који би главу том непријатељу одрубиса? А о награди запиткује, не да награду узме, но да их у веру доведе.

А шта му браћа његова говоре?

Опет завист, опет мржња. “Зашто си ти оне мале овчице оставио, та ми познајемо већ гордост и злобу срца твог?”

О, зависти! Страсним смутњама напуњена, ватро неугасива! Као што црв вуну једе, тако и завист завидљивца суши али и оног, коме се завиди, светлијим чини.

То се и Јосифу и браћи његовој догодило, те они, који завидише, у ропство запаше а онај, коме се завидило царем постаде.

Дакле опет браћа. “Знам ја обијест твоју и злоћу срца твојега; дошао си да видиш бој” (1. Сам. 17, 28).

Чему су они завидели и шта су мрзели?

Чувши такве његове речи

нису могли да одговор, који теши, поднесу.

А шта овај мудри муж?

Подрезавши рану од њих је отишао, и када је и на другу страну војске прешао, викао је: “Шта ће се дати оном човеку који би супарнику главу одсекао?” док га цару не одведоше. А када је и код цара ушао и видео га како седи, снужден, престрављен и како дрхти, рекао му је: “Зашто је учмало лице господара мога, зашто се сматра и у толикој својој срећи за поражена? Ко се овде такав налази? Зар да му не идем на мегдан и не скинем главу с њега?”

А шта одговара цар?

“Како би ти то могао учинити? Ти још дете, а он муж у борби искусан од своје младости!”

Не гледај ти, царе, на оно што видиш, но на оно што не видиш, не пази на то што сам ја по изгледу мали, но што сам умом велики.

Па шта је произашло из свега тога?

Цар се не беђе тиме уверио и Давид беше принуђен да о својој храбрости овако приповеда: “Слуга је твој пасао овце оца својега; па кад дође лав или медвјед и однесе овцу из стада, ја потрчах за њим, и ударих га, и отех му из чељусти; и кад би скочио на ме, ухватих га за грло, те га бих и убих. И лава и медвједа убијао је твој слуга, па ће

и тај Филистејин необрезани проћи као они; јер осрамоти војску Бога живога. Још рече Давид: Господ који ме је сачувао од лоава и медвједа, он ће ме сачувати и од овог Филистејина. Тада рече Саул Давиду: иди, и Господ нека је с тобом” (1. Сам. 17, 34-37).

И на ово представљање даде му цар своје оружје, но то Давид не могаше ни понети.

А зашто?

Бог то не допусти да би он ненаоружан победу извојевао, тако да не би храброст своју оружју приписивао, нити да би цар могао рећи да је његово оружје победу добило.

И он одбаци оружје и у веру се облачи. Излази наг, покривајући се само штитом благочасти, излази као пастир а не војник. И из праћке испушта камен и не на природну снагу уздајући се, но силом вере победу односи. После тога отрча к њему, мач истрже и њиме му главу одрубиле, те се испуни оно написано: “У замку, коју су сами намјестили, ухвати се нога њихова” (Пс. 9, 15).

Али опет завист, опет пакост!

Често извор раскопавам док до правог тока жила не дођем. И ово беше такав муж о ком је сам Бог рекао да је “Нашао Давида сина Јесејева, човјека по срцу мојему” (Пс. 80, 21). И доиста је ово највећа похвала и јавни доказ добродетељи

кад и Господ говори: “Нађох Давида сина Јесејева, човјека по срцу мојему”.

Јесте. Овај муж који и звери побеђиваше, који је Голијата усмрртио, лава угушио, медведа надвладао, беше у младости покривен седином. Беше мали телом али велики духом; у царској палати подражаваше живот пустињака, јер се не украшаваше бисером но сузама своју постељу сваку вечпе орошаваше. Данашњи људи и дању спавају, а он се и ноћу трудио.

Зашто ноћу ?

Зато што дању као цар мноштвом послова преко дана оптерећен беше, а ноћу као у неком тихом пристаништу сам пребивајући само с Богом разговараше, реке суза проливаше и њима постељу своју испираше.

Па и овај такав и толики муж, који беше духовну благодат примио, у младости оседео, до небеских висинадостигао, одозго дар и благодат добио, на бојиштима победе односио, велику храброст против ђавола целомудријем, кротошћу и уредним животом показао; овај, кажем, такав и тако велики муж пошто и царство придобио беше, у победама успео, народе покорио и миром се свуда и наоколо наслађивао, најлењивији постаде да би се тиме поучили и ви колика блага производи туга а

колика зла лењост узрокује.

А када се то с њим догодило?

У подне, после ручка. Кад је од ручка устао и прошетати хтео, запази жену нагу где се умива, жену допадљиву и веома лепу. Но лепота није порок него дар Божији. Запазио је дакле, с врха жену која се умиваше, жену свог војника, лепу и допадљиву, запазио је и оком се ранио, јер је стрелу у себе одапео.

Чујте ви радозналци, који о туђим лепотама нормално расуђујете. Чујте, који се за позоришта распитујете па и опет говорите да од таквог гледањаникакве повреде не осећате. Давид је повређен, а ти се не вређаш? Он је побеђен, а на тебе ја да се поуздам; он, који је имао толику благодат духа стрелом је поражен, а ти ћеш неповређен остати када гледаш на нечасне ствари? И он није видео блудницу, но жену целомудрену, часну и у том дому а не у позоришту где и само место мучи, где не само да гледаш, него и слушаш срамне говоре. Та са свих се страна мисао твоја тамо повређује погледом, од свега онога, на шта гледаш; слушањем од свега, шта чујеш; мирисом од онога што миришеш. Толике су тамо штете толике пропасти, па да ти поверујем да ниси уловљен у замку? Та зар си ти

већ сињи камен или гвожђе? Човек си ти, који сам природним слабостима подлежеш. Огањ у себи држиш и не гориш ли? Како је могуће да ти поверујем у то? Постави у сено упаљену свећу, и можеш ли рећи да сено не гори. А наша природа је као сено.

Запазио је дакле, Давид жену нагу где се умива, њена га је лепота очарала, одапео је у себе стрелу и добио рану. Послао је по њу и чим је дошла, безакоње је са њом учинио, блуд извршио и после јој заповедио да својој кући оде.

Ово ја говорим и истичем повређеног зато да би сви, који сте овде, видели и како се он лечи. Јер и лекар, који хоће да користи, све присутне пред собом задржава да би и они видели како он својом вештином болест побеђује. А колико више треба да се окупљамо када пророк лечи да бисмо сазналио како нам се треба лечити од трулежности и црва.

Тежак грех! Жеља се испунила, грех извршио, али не беше у близини лекара. Зачела је у утроби жена, затруднела је. И када је цару дошла, говораше му: “Господару, ја сам пропала”!

Шта ти се десило, питаше цар.

“Трудна сам ја, плод је греховни у мени израстао; укор у утроби носим. Прекор греха изашао је на видело, у властитој кући доказ

имам. Па ако ми муж дође и то опази, шта ћу му рећи? Чиме ћу се оправдати?”

Представи сада себи како је велико зло грех. Цар се војника устручава јер нема роба, осим који грех чини. Побојао се поруге онај који је круном крунисан.

Па зар ти ниси цар? Зар немаш власт у мачу?

Тако је, то је истина, али сам тежак грех учинио.

О грех! Родитељ страха; о прекоре бешчасти! о доказе ћутању!

“Бојим се ја и стрепим, јер си ме осрамотио; унутра у себи укор носим. Кад ми муж дође шта ћу му рећи, и чиме се оправдати? Затећи ће ме трудну и како прекор греха у себи носим, па ће ме убити“.

Увиђаш ли читав поток размишљања? Разумеваш ли колико је зло грех?

А шта цар мисли?

Грех на грех гомила.

Осећам се дужним да реч о овој повести шире изложим.

Муж се те жене, Урија, у рату налазио, и када се отуд врати и стаде пред цара, питаше га цар: “Шта је Урија, како испаде војевање?”

“Врло добро, одговара Урија, ми смо победу однели”.

А када схвати цар да је војник победио, а он побеђен, да је

војник супарника покорио, а цар сластољубљем побеђен, да је војник у борби успео, а он греху подлегао, војник о победи излаже, а он о свом несрећном паду ни речи не смеде рећи: “Победисмо и врх одржасмо” говораше Урија, онда он избежумљен поста па и не осећаше победу постигнуту војском од срамоте свога пада којим беше побеђен. Па зато говори војнику: “Иди кући твојој, умиј се и наслади се трпезом и женом твојом”. А зашто? Да би свој пораз прикрио и да би се после могло рећи да је дете од Урије рођено.

Али неспавајуће око, које увређене сажалева, не допусти да се све то догоди.

Па шта одговара војник?

“А како могу ја тебе остављајући наслађивати се? Цео Израилски народ је у рату, војсковођа међу војницима, ковчег Господњи у околу, а ја ради насладе кући да идем?”

Ово је војник говорио не знајући ништа шта се догодило између цара и његове жене. Али се цар тиме, што он иако је толико времена у рату провео, не хтеде кући отићи, увредио, јер је због учињеног безакоња био принуђен да га на свки начин наговори да се са женом види, да би само свој пораз тиме прикрио.

Међутим војник је у рат отишао и дете се по његовом

одласку родило.

А шта цар чини?

Чим је видео да рану своју више прикрити не може, одмах је војсковођи писмо оваквог садржаја послао: “Када ово примиш постави Урију на мјесто где је опасност највећа”

А због чега?

Да би био убијен. То писмо је њему самоме дао, да га војсковођи уручи.

О неуздржљивог прељубочинства! До колике и какве бесчовечности доведе грех најкроткијег мужа?

Мач дакле, против себе окренут ношаше војник увређени, и писмо крвљу напојено са којим се путем ка војсци враћао.

Но потребно је да овде повест скратим.

Па шта је после тога било?

Урија је у борби пао убијен.

Ето сада два греха: прељубочинство и убиство! Но убиство је само плод порођен од прељубочинства.

Све ово говорим због грешних, који многа своја безакоња препознају у овоме, и да не би, када ово чују, за своје спасење очајавали. Написано је: не убиј, не чини прељубе. Но он је обе ове заповеди погазио. Прво је прељубу учинио, а после је и онога ког је сам увредио, убио.

Тешка увреда! Велика рана!

Али одмах, чим беше Урија у рату убијен и скривени се грех обелоданио, дође к Давиду пророк Натан. Блуд беше дакле, почињен, безакоње испуњено, увређени убијен а пророк пророка тражи да га изобличи. Зато што је и сам Давид пророк био.

Па зашто се он сам не лечи?

Зато што и лекар, када се разболи, другим се лекарима поверава, и то зато што се искуство вештине у властитој болести губи. А то је исто и овде; како један, тако је и други пророк, но један је од њих здрав а један болестан. Није, истина, лежао на постељи, али се у греху налазио.

Говоре Давиду: “Натан је пророк дошао и чека напољу”. А он одговара: “кажите му нека приступи”.

И кад је ушао пророк, нашао га је у блиставилу и царском великолепију како седи.

Зашто си дошао? упита га Давид.

Парнично дело треба да ти изнесем, господару! – одврати Натан – послушај ме.

О, мудрости лекареве! С ножем је дошао да рану разреже, али га болесноме није показао, да оздрављење не би пропало. Скрива га дакле, но не под хаљином, но у виду приче. Није му, чим је ушао, рекао ове укоре: о, незакониче и неваљалче! блудниче и убицо! Не

укорева, али и не оставља под изговором повести одлучност и у потаји придржавајући нож говори: Парнично дело треба да ти изнесем, господару, послушај ме.

А шта је? Пита цар, кажи какво је то дело?

И Натан отпоче овако говорити: Беше неки богат човек и имађаше стада и многе биволице, а беше и други неки сиромах. (Два човека. Урија и Давид). Погледајте ово поређење које истину прикрива. Сиромах ништа не имађаше осим једне овчице (о жени обешчашћеној прељубом овде говори) која са његовог стола јеђаше, из његове чаше пијаше и на његовом крилу почиваше.

Видиш ли како сиромаштво узрокује човекољубље? Код богатих је много величанственога, а код сиромашног жена је и сапутница и слушкиња. И дете она рађа и она је и мајка и дадиља, док код богатих није тако. И тамо мати рађа дете али га на васпитање другоме поверава и тако се чедољубље гордим величанством пресеца. Рађа мати, а неће сама свом детету да буде дадиља, јер се стиди тога да је видиш као мајку. Христос пак, није тако радио. Он нас је породило и сам нам је хранитељ био, зато нас је уместо храном, телом својим нахранио и уместо пића крвљу нас је напајао.

Овчица дакле, на крилу

сиромаха почиваше.

Са проповедањем о љубави у мени се јавља тужна песма. Међутим, дође неки путник човек к оном богатоме.

Ко је тај путник?

Похота прељубочинства. А путником је зато назива, да би првобитно његово поштење представио, пошто он никада до тад није туђи брак нарушио, нити је лакомим очима на жене погледао, док се није сад части своје лишио повређен лепотом оне жене, те је све занемарио и од благопристојности отпао.

Дође – вели – путник к оном богаташу и он не узе из свог стада биволица, но псла оном сиромашу и од њега узе ону овчицу која на крилу његовом почиваше, и са стола његовог јеђаше.

Па шта је после било?

Цар се разгневио, јер је мислио неком другом суди, разгневио се и праведну одлуку са много жестине изрекао, пошто баш никакве пристрасности на путу не беше. “Мачем – рече – нека се погуби и четири овце нека поврати” (2. Мој. 22, 1). И закону је сходно пресудио, јер закон налаже да крадљивци четвероструко врате. Али је у томе и закон превазишао када је рекао, да мачем богатог погубе и четвероструком плаћом сиромашу да се надокнади. Изрекао је пресуду и суд завршио. Али брже

боље скида маску са себе пророк и говори: “Ти си царе то учинио”.

О, сечење! Не мачем, но кратким укором одсеца болесно осећање. Јер када је требао скривено да говори, онда је користио измишљену басну, а када је време за прекор дошло, одмах је по рани ударио и не производећи многе болове расекао је. “Ти си царе тај, што си то учинио”.

А шта је цар на то одговорио?

“Сагрешио сам пред Господом”.

Опажаш ли благородство душе и у болести. Није му казао пророк: о неваљалче и бедниче! Нити га је јако хтео укорети.

Па шта рече цар?

“Сагрешио сам пред Господом”.

А пророк?

“И Господ скида са тебе твој грех”.

Ово је прекорено покајање али и најбоље опроштење. “Опомени ме, да се судимо, казуј, да се оправдаш” (Ис. 43, 26). Јеси ли дакле делима сагрешио, покај се речима.

А ово ја говорим да би чули гршници који су у грех пали и да не би над својим спасењем очајавали. “Сагрешио сам – рече - пред Господом”. И “Бог скида гријех твој са тебе”. Ти си изговорио да такав од мача падне, а ја говорим:

нећеш умрети.

Видиш ли како је Бог пресуду пророкову преокренуо. Па “опомени ме, да се судимо, казуј, да се оправдаш”.

Но да се ми вратимо на почетак. “Псалам Давидов кад му дође Натан пророк”.

Овде се исказује његова благодарност и примљени опроштај, а већ смо рекли на који се начин Давид исцелио, и чиме се лечио. Јер “Бог је онај који оправдава. Ко ће осудити?” (Рим. 8, 33-34). Није рекао ја праштам, но “Бог скида гријех твој са тебе”. Расекао је ујед. и начинио рану. “Нећеш умрјети” рекао је , и са овим речима је отишао.

Али ја желим да и његову благодарност и чистоћу мисли по опростењу греха, и разрешењу од сагрешења покажем.

Занмо да када је Урија из рата дошао и о победи вести донео, да је се цар, желећи да од увређеног војника прељубу с његовом женом прикрије, на све начине трудио да грех тај закопа, па је зато и убиство са прељубочинством спојио и тек после свега постао је филозоф покајања.

Дакле прво је хтео да грех прикрије, па се тек после тога покајао. Али када је по вољи Божијој касније и опростење за грех кроз Натана који је дошао с речима: Бог скида гријех твој са

тебе и нећеш умријети” примио, не само да грех није више прикривао, него је и свим поколењима о њему известио па и псалам написао, како би потомци дознали, колику му је тугу страст прељубочинства причинила. јер чим је покајању прибегао, одмах му је оно наду донело. “Ја сам се спасао – говори – па зашто да се и други мојим приповедање не спасу. Бог је мени опростио, па зато ово и пишем да би и другима моја рана и лековита трава биле познате. Нити се кријем од срамоте, а то зато што желим свима да се спасу, као што сам се ја спасао.”

А тако је и Павле чинио. Грехе који су му опроштени јавно износи и говори: “И захваљујем Христу Исусу Господу нашему који ми даде моћ, што ме за вијерна прими, поставивши на служење. Мене, који сам раније био хулник и гонитељ и пркосник” (1. Тим. 1, 12-13) да би, ако је неко и неподношљиви хулник био, сазнао да се опет може спасти.

Па и ти се исто тако о, Давиде! Који си тежак грех прељубочинства и убиства учинио, на видело износиш и то онда када ти грех већ опроштен беше.

Заиста је тако – одговара – да би и други који је постао прељубочинац и убица, разумео да се и он спасти може. А зато сам ја грех одбацио и покајање примио.

А да ли се само то једно испитује што је он грех свима на видело изнео, или још и друго нешто? Без сумње и друго.

А шта је то?

О томе ћу ти рећи.

Као што сте већ чули да покајање опроштај и велику наду грешнику пружа, тако треба да знате да онај који је много сагрешио и много се стиди, па не само да са задовољством к покајању притиче, него се и боји и стрепи да опет у оне исте грехе не падне. Међутим ја ћу ти показати да псалам не говори само о ономе који је згрешио, већ и о ономе који се каје. А ово ћу учинити зато што желим да се нико ко се покајао на себе не узда, но да би са још више усрђа своје спасење у пристаништу очувао. Ја ћу ти дакле, показати како је Давид, и после када је сагрешио и покајао се, па и бољи и тврђи постао, опет усред жеље у други грех пао.

Опет рат, опет грех, опет борба, па и опет победа. Опет се беше у њему жеља пробудила, опет рат наступио, рат тежак и војска већ спремна. У оном краје се налазио извор који, кад Давид у сред битке опази, ожедне веома, па је тражио да се воде напије. Опет похота али не спречена. Жељаше дакле да пије и жеђу морен говораше: “жедан сам” тј. од жеђи скапавам.

Они који беху око њега а жељаху да му услужност своју у свему покажу, отрчаше одмах по воду и у крви својој и непријатељској донесоше му да пије. Али он познаде грех, кад му пружаху да пије, и сети се да и пређашњем рату није утолио жеђ.

Па шта је учинио?

Кад је воду примио, не хтеде је пити но изли је Богу, пошто му се она чинила као крв а не вода, и то не по својој природи већ по расуђивању.

Видиш ли како се од оне своје прве жеље научио да уздржљивији постане. Онај дакле, који је тела желео сада ни воде не жели, а много је желео али се од жеље уздржао.

Не говорим ја као да је он без жеље био, но да је благоразумношћу жељу надвладао и воду није окусио. И овим саветујем оне који су се блуду одали.

Јеси ли пољубио блудницу, јеси ли са њом блуд починио, а желиш да се покајеш, не прибављај себи грех к греху, нити ми говори: како могу ја без блуда бити? Јер ти саветујем оно што је могуће; ако те похота распаљује, имаш жену, ако немаш, ожени се па се с њом без сваке опасности можеш наслађивати.

“Али мени није могуће да се од похоте уздржим.”

То су речи лењог духа. Јер кад ти било кога другог поменем, који жене нема, а целомудрено живи, како ћеш се онда правдати? Или какав ћеш опрошзај имати. Он у мору, па буру не трпи, а ти у пристаништу паду се излажеш и поред своје жене, друге тражиш или још блудничиш с њима.

“А како се могу од те страсти, казаћеш ми, ослободити?”

Наслађуј се са својом женом.

“Па могу ли се увек са женом својом наслађивати?”

Ево шта блажени Павле говори о томе: “Али због блуда сваки нека има своју жену, и свака нека има свога мужа. Муж нека указује жени дужну љубав, тако и жена мужу. Жена није господар од својега тијела, него муж; тако и муж није господар од својега тијела, него жена.” (1. Кор. 7, 2-4).

Ако те дакле блудница позове, одмах се сети да “муж није господар од својега тијела, него жена”; па то исто напиши на своме срцу и блудници реци: “Немој ме звати, јер ово тело није моје, но моје жене, а што је туђе то ти не смем дати. Што ми је она дала, ја не смем умањити нити њезино имање протраћити. А зар и тело смем окаљати, како, није ми могуће да се томе приволим.” Кажи јој даље: “Та што ме к себи зовеш? Немој се мога тела дотицати, јер тело није моје него туђе. Али ја њено тело не

примам; ово је пак моје”. А страхуј и од Христа и реци да су телеса наша удови Христови.

А ово нека послушају и жене и нека разумеју где их је Христос позвао. Доиста у освећење и нека кажу: “жена није господар од својега тијела, него муж”.

Разуми ти Павлову премудрост и шта она захтева.

Пошто се многи труде да уздржљиви постану па уз себе и целомудрене и поштене жене имају, које и без мужевог пристанка хоће да се уздржавају, а отуд њихово мудрољубље постаје узрок блуда, па обазирући се на то Павле и говори: “Али због блуда сваки нека има своју жену”.

И не стиди се он, но у дом улази, и као да је тамо и дан и ноћ на постељи седео, придржава на њој и мужа и жену; њих скупља и гласно говори: “Не забрањујте се једно другоме, сем по договору привремено” (1. Кор. 7, 5); јер ако ти хоћеш да се уздржаваш и нећеш са својим мужем да спаваш да те он не би имао, то ће он када од тебе оде да згреши, и његов ће се грех твојој уздржљивости приписати, а боље је њему да са тобом, а не са блудницом да спава, јер да са тобом спава није му забрањено, а с њом јесте. Зато када са тобом преспава није грех; а када са блудницом спава, ти си своје удове тада погубила. Па зато и Павле као да

седи на постељи мужа и жене говори: “Не забрањујте се једно другоме, сем по договору привремено”.

Та зато си се ти удала за мужа, а ти је узео за жену да чистоту телесну очувате. А ако хоћеш баш да уздржљиво живиш саветом својим приволи и мужа на то, да би била два венца, целомудрије и сагласје; а не целомудрије и наваљивање, немир и борба. Јер када се ти почнеш уздржавати а муж ти се похотом удаљавати, он ће се мимо онога што Павле говори: “бежи од блуда” и колебати и кидати. “Не забрањујте се – дакле - једно другоме, сем по договору привремено”. Јер где је миран живот, тамо су сва блага, где је миран живот тамо је целомудрије, где сагласје, тамо се и уздржљивост увенчава, а где је борба, тамо се целомудрије пресеца.

Дакле! “Не забрањујте се једно другоме, сем по договору привремено”.

Невестоводац васионе, Павле, сваког невестовоца превазилази; зато се и не стиди, него говори да је: “женидба у свему часна и постеља неукаљана” а то зато, што је и Господ присуствовао свадби и својим присуством је почаствовао и претварањем воде у вино благословио га. Изнад свега пак, избегавај, колико год можеш,

но чим се умориш, одмах прими лек (тј. ступи у брак) да вас сотона не би иначе искушавао. “Сваки дакле нека има своју жену!”

Три су ствари у питању. Девојаштво, брак и блуд. Брак средње место заузима, блуд доње, а девственост горње. Девственост свој венац има, брак умерену похвалу, а блуд муку и мучење.

Пази дакле кад се уздржаваш да видиш, можеш ли телесну немоћ да сносиш, и немој желети да се преко мере пењеш, да преко мере и не паднеш. И као што онај, који хоће да се купа улази у воду само онада када види да из ње може и изаћи, тако и ти, толико се предај целомудрености, колико можеш поднети, да не би при повратку меру превазишао.

А за све ово благодаримо Христу, јер је његова слава и власт са Оцем и Светим Духом сада и свагда и у веке векова, амин.